Norsk Tidend

Utgitt av Utenriksdepartementets pressekontor.
Ansvarlig: Jacob Vidnes.
Adresse: 21, Cockspur Street, London, S.W.1.

Abonnement:
1 måned 2 sh.,
3 måneder 5 sh.,
6 måneder 10 sh.,
12 måneder 20 sh.

Nr. 1 | [Registered at the G.P.O. as a Newspaper.] | London, fredag 30. august 1940 | 1. årg.

Hilsner til Norsk Tidend

Fra H.M. Kongen

Jeg ønsker den nye norske avis i England lykke til med den viktige opgave, den har satt sig, — å skape et fast binneledd mellem alle nordmenn utenfor Norge.

Måtte det lykkes dette foretagende å styrke vår tro på, at vårt folk og vårt land igjen skal bli fritt og måtte det tjene til å minske det savn, som vi alle lider under på grunn av de manglende eller sparsomme underretninger om vårt fedreland og om våre kjaere derhjemme.

HAAKON R.

★

Fra Statsministeren

Jeg hilser den nye norske avisen i London velkommen. Og jeg er sikker på at alle nordmenn her i England tar imot den med glede og med store forventninger. Den skal være et bindeledd mellem oss. Den skal bidra til å holde motet oppe hos oss, og den skal styrke troen på en snarlig hjemreise til et fritt Norge.

Kunne et eller annet eksemplar av denne avisen nå fram til våre kjente og kjære i Norge, så vet jeg at også der ville vekke glede og derved gjøre en god gjerning, — men — det er nå en annen historie.

Velkommen!

JOHAN NYGÅRDSVOLD.

★

Fra Utenriksministeren

Det er gildt at det no endelig har kunna bli av med å få ut ei norsk tidend i London.

Vi har alt ifrå slutten av juni hat eit lite maskinskrivi dagblad som Pressekontoret i Utenriksdepartementet sendte ut innanfor ein avgrensa krins, det var frå fyrsten berre tenkt til bruk for regjeringa og statstenestmennene.

Det nye bladet vender seg til alle norske i Storbritannia og til sjøfolka våre ute på havet så langt ein kan rekke dei.

Dermed skal det hjelpe til å binde i hop så mange som råd er av dei som arbeider for Norge utanfor Norge. Somme av oss har vorti nøydde til å flytte ut av landet og er no heimlause og fredlause i vårt eige land. Og ingen av oss ville kunna få arbeide fritt for Norges sak der heime. Der er ingen fridom til å tala eller skrive, ingen fridom til å samlast til rådlegging eller vedtak. Alt ligg under tysk herrevelde og kuving.

Så mykje viktigare er det at vi som har denne fridomen står sterkt og fast i hop, og nyttar han til idig arbeid for å gjera Norge fritt på nytt.

Det er den store vona vår, det er det vi strir for — nasjonalt sjølvstende for Noreg, folkefridom og nasjonalt samarbeid i Norge.

„Norsk Tidend" skal hjelpe med i denne striden, og serskilt skal det mana oss alle:

Haldt ut, og haldt i hop!

HALVDAN KOHT.

★

Fra den britiske skipsfartsminister

The Rt. Hon. Ronald Cross, M.P.

It is excellent news that a Norwegian newspaper is henceforth to be published every week for the benefit of all those Norwegians who have been so fortunate as to escape the enemy's yoke. Those who have promoted this newspaper are undertaking a duty of the highest importance for the Allied cause, for it will help to keep alive among the gallant Norwegian people the memory of those ideals for which they so recently fought with us and for which their country still stands. Without the spirit of national and individual freedom there can be no hope of an honourable future for the peoples of Europe.

As Minister of Shipping, I know what a valuable part our Norwegian Allies are taking in the war. Nearly four million tons of shipping still flies the flag of free Norway, and 30,000 Norwegian seamen are maintaining with us the freedom of the seas and the communications of the great nations throughout the world who are successfully defying tyranny and aggression.

On behalf of His Majesty's Government I wish you all possible success.

RONALD CROSS.

Sjømennene slår ring om Kongen

Det er kommet følgende telegram fra Shanghai:

58 norske sjøfolk som for tiden oppholder seg i Shanghai og hører hjemme i forskjellige deler av Norge, er blitt kjent med den fullstendige tekst i den henvendelse Stortingets presidentskap har sendt Hans Majestet Kong Haakon, og med Kongens svar. Vi ber Dem oversende presidentskapet vår enstemmige forbitrelse over at en slik anmodning er blitt rettet til Kongen, som fremfor noen annen har gjort sitt ytterste gjennom en lang regjeringstid, og serlig i de sisste måneder, uten å ta hensyn til personlige lidelser og farer, for å opprettholde vårt fedrelands frihet og uavhengighet.

Vi gir alle uttrykk for den alvorligste overbevisning om, at Stortinget ikke vil treffe noen avgjørelse i strid med forfatningen mot Hans Majestet, hvem alle frie norske gir sin lojale støtte.

H.M. Kongens tale

i radio, mandag den 26. august 1940

Av de opplysninger jeg har mottatt fra Norge siden jeg sist talte til lytterne hjemme fremgår det, at brevvekslingen mellom Stortingets presidentskap og meg i anledning av spørsmålet om min abdikasjon ikke er blitt offentliggjort i de norske aviser.

Derved synes det hjemme å være oppstått en misforståelse angående hele den politiske situasjon i Norge siden den 9. april.

HAAKON VII.

Man har bebreidet Stortinget og Regjeringen, at de forlot Oslo om morgenen den 9. april. Men det må erindres at landet uventet og plutselig var kommet opp i en høyst kritisk situasjon og at den alvorlige avgjørelse måtte treffes, om landet skulle overgi seg straks eller om vi skulle forsvare oss.

Storting og Regjering måtte skaffes tid og ro til å drøfte stillingen og til å treffe sin bestemmelse, og da det av nattens meldinger om tyskernes fremstøt klart fremgikk, at sådan tid og ro ikke kunne påregnes i Oslo, hadde de bestemmende myndigheter ikke annet å gjøre enn å forlegge sin virksomhet til et tryggere sted.

Ved ankomsten til Hamar samme dag innga Regjeringen sin avskjedsansøkning, som straks ble forelagt Stortinget.

Stortinget ga Regjeringen et enstemmig tillitsvotum, anmodet den om å bli stående og tilrådet, at Regjeringen forsterkedes med en representant fra hver av de tre politiske partier utenom Regjeringens parti.

De tre partier valgte deretter selv sine representanter, som så ble utnevnt til statsråder. Av disse tre var det dog bare een, nemlig statsråd Sven Nielsen av høire, som senere fulgte Regjeringen under felttoget i Norge.

Stortinget bestemte dernest, — likeledes enstemmig, — at landet skulle forsvares med våpenmakt, så lenge det var mulig.

Man synes også å ha bebreidet Regjeringen, at den i krigens første dager ikke fikk utrettet tilstrekkelig, — at den ikke greide å utøve sin regjeringsmyndighet.

Men man må huske på, at vi i hele denne den første tid så å si ble jaget fra sted til sted, — at det under statsrådsmøter til stadighet ble gitt flyallarm og at vi var nødt til å drive på med våre forhandlinger, selv om vi hadde flyene like over oss.

Det var først etter at vi var kommet til Nord-Norge, omtrent en måned etter krigsutbruddet, at det ble noenlunde arbeidsro for oss alle.

Under oppholdet i Nord-Norge ble det drøftet en rekonstruksjon av Regjeringen med forholdsvis representasjon fra alle partier i Stortinget.

På grunn av avsperringen fra den øvrige del av Norge anså jeg det imidlertid ikke mulig å foreta en slik rekonstruksjon av regjeringen, da det var ugjørlig å nå fram til de besatte områder av landet med henvendelse til personer, som kunne komme på tale, og fordi det ville være ennå umuligere for disse å komme seg opp til Nord-Norge.

Og da Stortinget, siste gang det var samlet, hadde gitt den sittende regjering sitt tillitsvotum, mente jeg at det var meget om å gjøre å beholde en regjering, Stortinget hadde tillit til og således å holde meg strengt til den parlamentariske linje, — dette så meget mer, etter at major Quisling den 9. april hadde laget en regjering uten noensomhelst konstitusjonell basis.

For meg personlig var det også av betydning i regjeringen å kunne beholde de menn, Stortinget hadde tillit til, og som jeg i mange år hadde arbeidet godt sammen med.

Dette mitt syn på saken ble godtatt av regjeringens flertall.

For å gjennomføre Stortingets beslutning om at regjeringen skulle suppleres med representanter for de tre øvrige partier i Stortinget, besluttedes å utnevne advokat Arne Sunde av venstre og gårdbruker, landbruksutsending i Europa, Anders Fjeldstad av bondepartiet til statsråder; begge disse befant seg på dette tidspunkt utenfor Norge og er nå sammen med den øvrige regjering.

Det er i visse kretser blitt påstått, at min og regjeringens avreise fra Norge har skapt vanskeligheter for landet og for dem, som ble igjen.

Jeg mener, vi gjorde rett. Hadde vi blitt i Norge, kunne de nåværende makthavere ha tvunget oss til å akseptere alt det, de ønsket. Det var for å unngå dette, at vi dro av landet, — og vi hadde Stortingets vedtak å bygge på, når vi gjorde det.

Fra det sted, hvor vi nå holder til, kan vi fortsatt representere et fritt Norge. Medbestemmende for vår handlemåte var det, at det stod klart for meg og for Regjeringen, at den eneste mulighet for å gjenskape et fritt Norge er seir for den part, som hevder også de små nasjoners rett til å leve sitt eget liv.

Jeg vil gjerne benytte denne anledning til å si, at det er min overbevisning, at Administrasjonsrådet i Norge sikkerlig har utført et fortrinlig arbeide og har gjort seg fortjent av fedrelandet ved å påta seg det tunge hverv det for enhver ekte nordmann må være å stå som mellomledd mellom de nåværende makthavere og befolkningen i Norge.

Jeg uttaler en varm takk til Administrasjonsrådets medlemmer for det uselviske og oppofrende arbeide, de har påtatt seg, — ikke minst fordi de derved har oppnådd å opprettholde ro og orden under omstendigheter, hvor ubesinding opptreden lett kunne ha medført katastrofale følger, ikke alene for det enkelte individ, men for hele nasjonen.

Samtidig sender jeg min takk og min hilsen til alle norske kvinner og menn, — til dem, som arbeider og lider i stillhet og til alle, som i offentlige stillinger eller i annet yrke må arbeide under forhold, som jeg vel forstår må medføre en påkjenning, som grenser til det uutholdelige.

Unngå alt, som ikke er forenlig med vår nasjonale verdighet; forbli norske i sinn og tanker, selv om tankene under de nåværende omstendigheter ikke kan omsettes i tale, skrift eller handlinger.

At så skjer er en absolutt nødvendig betingelse for å bevare den sterke nasjonalfølelse, som særpreger vårt folk og som til syvendt og sist vil umiliggjøre et hvert forsøk på å utslette Norge som er selvstendig rike.

Gud bevare Norges land og folk.

HAAKON VII.

Statsråd Lie har vært i Amerika

Statsråd Trygve Lie har etter oppdrag av Regjeringen foretatt en reise med fly til Portugal, Canada og Amerika. Han forlot London lørdag den 3. august og kom tilbake tirsdag den 20. august.

Under en samtale, som Norsk Tidend har hatt med statsråden forteller han, at han på sin reise har konferert med de norske sendemenn i Lisboa og Washington. Reisens formål var spørsmål i forbindelse med den norske skipsfart og Nortraships virksomhet i Canada og U.S.A.

I New York holdt statsråd Lie foredrag i sjømannskirken for over 1000 norske sjømenn. Han deltok dessuten i flere møter med befal

(*Forts. på side 4.*)

Tysk aksjon mot kommunister og journalister i Norge

Arrestasjoner, beslagleggelser
Historien om en sang

Fredag morgen den 16. august begynte Gestapo en aksjon mot kommunistene over hele Norge. De fleste av lederne av kommunistpartiet, blandt andre partiets formann postmester Egede Nissen, partisekretæren Emil Løvlien og sjefredaktøren for partiorganet „Arbeideren" Henry W. Kristiansen.

Blandt de arresterte er også redaktør Christian Hilt som nylig er kommet tilbake fra Sovjet hvor han har opholdt seg i flere år. Han var nå redaktør for Sovjet-tidsskriftet „Nytt land" og leder av Sovjets reisekontor i Oslo.

Alle eksemplarer av tidsskriftet „Nytt land" ble beslaglagt og reisekontoret lukket.

Lokale ledere og tilhengere utover landet er også blitt arrestert. Det har vært ransakning i husene og papirer og dokumenter er blitt beslaglagt. Gestapofolk er blitt anbragt i de boktrykkerier som ble benyttet av kommunistene i Oslo og alle trykksaker er konfiskert.

Det meldes også om flere arrestasjoner i Arendal, Stavanger, Haugesund og Bergen. Blandt de arresterte er redaktør Christian Oftedal, en av de mest kjente norske journalister som nylig trakk seg tilbake som sjefredaktør for „Stavanger Aftenblad", fordi han ikke var villig til å bøye seg for de tyske krav. Christian Oftedal ble arrestert i Stavanger den 12. august sammen med redaktør Fridtjof Lund, som var hans etterfølger som redaktør av „Stavanger Aftenblad". De ble begge nektet å motta besøk og ble flyttet fra fengslet i Stavanger til et ukjent sted dagen etter arrestasjonen.

Mange norske sitter nå i specielle avdelinger i Oslofengsler som er bragt istand av tyskerne og som har tysk betjening. Blant disse er oberst Lund og 10 andre offiserer, som har vært fengslet siden slutten av juni, et antall redaktører og journalister, blant dem den kvinnelige redaktør av bladet „Vestmar" i Kragerø, som skrev en kraftig artikkel mot tyskerne. Redaktøren av „Vestfold Fremtid" i Sandefjord, Hjertholm, er arrestert for annen gang, og sitter nå fengslet i Oslo. Blant arrestantene er også som før nevnt journalist Georg Svendsen i „Arbeiderbladet", hvis petitartikkel „Historien om en sang" dessuten ledet til at „Arbeiderbladet" ble stanset i 2 uker. Videre er distriktslege Johannes Solem fra Lindaas nord for Bergen arrestert.

Blant de arresterte i Arendal er også formannen for Aust-Agder Arbeiderparti og formannen i Aust-Agder faglige distriktsorganisasjon og et medlem av Arendal bystyre.

*

Om Georg Svendsens historie om en sang i Arbeiderbladet kan opplyses følgende:

Den 5te august hadde „Arbeiderbladet" i Oslo en artikkel, som ledet til at bladet ble forbudt å komme ut i 2 uker. Forfatteren av artikkelen, en av bladets faste og kjente medarbeidere Georg Svendsen ble arrestert av tyskerne.

Her er artikkelen:

„Historien on en sang.

Mange har ringt og spurt oss hvad det er for en sang de tyske soldatene synger når de marsjerer gjennom Oslos gater. Det kan jo ikke godt være spørsmål om mer enn en eneste sang, for reportoaret deres er ikke mer omfattende. Vi syns det er litt enerverende og fremforalt litt Einerlei når de evig og ustanselig gnåler på den ene melodien. Men vi kan godt yte dem som har spurt den tjenesten og gi dem svar på frågan. Vi håpet at dette ikke oppfattes som „militærtjeneste"!

Det er sangen „Wir fahren gegen Engeland" det dreier seg om. (Ingen misforståelse mulig!) Det er slik at den er blitt tyskernes mest populære sang under denne krigen. Opprinnelig er det ikke noen krigssang, og tanken har visst aldri streifet den muligheten heller.... Den ble skrevet som en jevn tysk matros' avskjed med jenta si. For den så dagens lys i 1911, og forfatteren var den tyske hedesanger og hedeskildrer Hermann Lønns. Originalen fins i hans diktsamling „Der kleine Rosengarten" (Den lille rosehagen) Hermann Lønns var først og fremst Lüneburger-hedens dikter. I 1914 meldte han seg frivillig til krigen, og han falt ved Rheims 24. september 1914 — 38 år gammel.

I Celle, dronning Caroline Mathildes gamle by, finner man i gjestgivergården stambordet til Lønns med minnetavle, og i byens slottsmuseum er det indredet et helt minneværelse for ham og det arbeidet han gjorde for vandrebevegelsen og for kjenskapet til den Lüneburger-hede han var så glad i. Men først nå, 26 år etter at Hermann Lønns døde, er navnet hans blitt alminnelig kjent gjennom sangen".

Nytt fra Norge

En felles egenskap for alle dem som i denne tid opholder sig utenfor Norges grenser er sikkert den at de alle lider av en umettelig hunger efter nyheter fra og om Norge. Vi har hatt anledning til å se hvorledes man flokkes om og i andakt sluker hvert ord som en bedre underrettet vet å meddele og hvorledes de faller i henrykkelse over en norsk avis selv om den er både 3 og 4 måneder gammel.

Det er en av Norsk Tidend's mange opgaver efter beste evne å bidra til å tilfretsstille denne nyhetshunger, men kildene vi har å øse av er hverken de ferskeste eller de rikeste. Vi er henvist til å ta nyhetene hvor de finnes. Når vi fremover vil bringe dem videre til våre lesere vil endel av dem kanskje for mange være kjent fra før, men vi regner på den annen side med at det sikkert vil være ulike fler for hvem de vil kunne være et frisk pust fra den lille del av verden hvor deres tanker kretser i hengivenhet og gi svar på ett og annet spørsmål som optar dem.

*

Som bekjent blev den berømte „Kobberboken" med navnene på de 2000 norske sjøfolk som ble drept under den forrige verdenskrig fjernet av tyskerne fra sin plass i Stortingsbygningens hovedopgang og erstattet med en byste av Hitler umiddelbart efter inntagelsen av Oslo. Et Stockholmstelegram til „Times" meddelte i midten av august at Kobberboken nu skal være sendt tilbake til Administrasjonsrådet av de tyske mundigheter.

*

Sjømannsmisjonens hovedkontor som hittil har vært i Bergen er overflyttet til Kirkekomiteen i London og sjømannsprest Ursin har efter anmodning overtatt generalsekretær Wilhelmsens arbeide. The Norwegian Shipping and Trade Mission har påtatt sig det financielle ansvar som før var tillagt hovedkontoret i Bergen.

*

Skipsreder, marinekaptein Christen Smith er avgått ved døden i London 57 år gammel. Kaptein Smith var grunnlegger og sjef for „Belshipflåten" som med sine specialbyggede skip optok befordringen av transportmidler — lokomotiver, jernbanevogner og mindre skip.

*

Et telegram til N.T.B. forteller at det under torvhandelen i Oslo må organiseres „eggkøer" for å hindre de rene slagsmål om eggene. Politiet ordner køene og efter timelang venting kan en være så heldig å få kjøpt noen få egg.

Kronprinsesse Mærthas reise

(N.T.B.) Fra New York telegraferas til Reuter at „American Legion med kronprinsesse Mårtha og hennes 3 barn ombord kom til New York inatt. De blev mottatt av den norske sendemann Morgenstierne og frue og av sjefen for protokollkontoret i de Forente Staters utenriksdepartement Mr. Summerlin. Kronprinsessen og barna reiser idag videre til president Roosevelts landsted Hyde Park hvor de vil være fru Roosevelts gjester i ubestemt tid.

Det kongelige følge hadde klart overreisen godt. Kronprinsessen holdt seg mest i sin egen suite hvor hun ofte mottok den amerikanske minister i Oslo fru Florence Harriman.

„American Legion" blev møtt ca. 500 mil fra den amerikanske kyst av to av de Forente Staters kryssere som ledsaget det til New York. Efter hvad New York Times korrespondent ombord på „American Legion" forteller i et telegram til sitt blad blev krysserne sendt ut som en æreseskorte for kronprinsesse Mårtha of for tydelig å vise overfor Tyskland at de Forente Stater fremdeles anerkjenner den norske konge og hans hus som Norges rettmessige herskere.

Korrespondenten forteller videre at den amerikanske regjering hadde truffet forberedelser til å gi fru Harriman den vanlige mottagelse for ministre — en æressalutt på 15 skudd idet „American Legion" passerte havnefortene. Kronprinsesse Mårtha hadde bedt om at det for henne og hennes barn måtte bli gjort mindst mulig med hensyn til ceremonier.

Om selve overreisen forteller korrespondenten at passasjerene hadde hatt nok av nervepåkjenninger og at det hadde vært nok av tårer under reisen. Dette skyldtes i stor utstrekning de forhold reisen blev foretatt under på det overfyllte skip der som bekjent hadde med nesten 900 amerikanske borgere som ønsket å reise tilbake til Amerika fra de nordiske land. To kvinner avgikk ved døden under overfarten. I de første fem dager på reisen, sier korrespondenten videre, var det dessuten en trettende og pinlig prøvelse for passasjerene stadig å høre den tyske radio beskrive „American Legion's reise som en" dumdristig og kriminelt lettsindig" reise på grunn av minefaren.

Kronprinsesse Mårtha har i noen tid opholdt sig hos sine slektninger i Sverige. Hun har mottatt en innbydelse fra president Roosevelt til med sine barn å besøke ham.

Kronprinsessen reiste fra Stockholm den 12. august til Petsamo hvor hun gikk ombord i det amerikanske skip „American Legion". Om selve ombordstigningen forteller et telegram til N.T.B. at Kronprinsessen, prinsessene Ragnhild og Astrid og arveprins Harald blev hjertelig hyldet av mannskapet og passasjerer ombord i „American Legion". Stedets befolkning tok også del i hyldesten. Norsk-amerikanere som skulde til Amerika med skipet og nordmenn sang Ja, vi elsker. Kronprinsessen var sterkt grepet.

Reisen har senere vært fulgt med en viss spenning ikke bare av norske som særlig i denne tid har den folkekjære kongefamilie i sine tanker, men av en hel verden fordi den tyske regjering i siste øieblikk frala seg ethvert ansvar for skipets sikkerhet hvis det ikke endret den kurs som var lagt for det. Den amerikanske regjering henholdt sig imidlertid til den tidligere avtale om kurs m.v. som var truffet med den tyske regjering og beordret skipet avsted efter den oprindelig opgitte rute.

Hilsen til Kong Haakon fra sønner av Norge

Hans Majestet Kong Haakon har i disse dager mottatt følgende brev, datert 22. juli, fra losjen „Sønner av Norge", — den største organisasjon av nordmenn i Amerika:

Hans Majestet Kong Kaakon av Norge.

London, England.

Deres Majestet.

På det møte som nylig ble holdt i den høyeste losje av Sønner av Norge ble følgende resolusjon enstemmig vedtatt:

„Til Hans Majestet Kong Haakon og hans Regjering:

Sønner av Norge samlet til høyeste losje-møte i Brooklyn, N.Y. er dypt nedbøyet av sorg over den triste skjebne som har rammet vårt moderland, men i vår dype sorg nærer vi en følelse av stolthet og beundring for Deres Majestet og Deres Regjering, fordi De og den stod sammen med Deres folk i de mørkeste stunder av ulykke og nød".

Det er meg en glede og en ære å oversende Dem denne meddelelse.

Med det inderligste håp om at dette budskap må finne Dem ved god helse og ved så godt mod som de tragiske forhold tillater, er jeg

på vegne av den høyeste losje
av Sønner av Norge
Deres meget ærbødige
K. R. Andersen.
Generalsekretær.

Det tyske overfallet på Norge

Av Herman K. Lehmkuhl

1. Overrumplingen. 2. Angrepet på Oslo

Tyskerne overfalt Norge om natten og i de tidlige morgentimene den 9. april. Uten varsel og med hele sitt overveldende krigsmaskineri kastet de sig i mørket over vårt land. Overfallet var omhyggelig plantagt i minste detalj. Tyske agenter i mange slags forkledninger hadde hjulpet til med forberedelserne. Alle slags knep ble brukt. Krigsforsyninger, endog hjelpetropper var smuglet inn i enkelte av innfallshavnene på forhånd skjult i almindelige handelsskip. På mindre enn 12 timer var tyskerne herrer i Oslo og i alle de viktigste havnebyene — Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondhiem og Narvik, de hadde besatt alle flyplassene, og alle jernbaneforbinnelserne med Sverige var i deres hender. Overfallet på Norge er et av de listigste og brutaleste kup i historien.

Ikke alt var som det skulle være i Norge da Tyskerne kom. Om Quislings forræderi kan det selvfølgelig ikke være noen tvil. Og hans nære ven oberst Sundlo, som hadde kommandoen over det norske landforsvaret i Narvik, har øyensynlig også spilt en temmelig tvilsom rolle da tyskerne tok byen. Han ble ihvertfall straks avsatt. Men de mange historier om forræderi og bestikkelser i stor stil er ganske grunnløse. En historie som gikk gjennem hele verdenspressen noen dager etter overfallet om at forsvaret av Oslofjorden og andre havner skulle være satt ut av aksjon endog *før* tyskerne kom, hadde intet med sandheten å gjøre. Tvert imot, tross overrumplingen fikk tyskerne en mottagelse i Norge som kostet dem svære tap både i skip og menn. Stort sett kjempet nordmennene på en måte som tyskerne ikke vil glemme så lett.

Det er ingen tvil om at det de første dagene, men først etter at tyskerne hadde tatt kontrollen i Oslo, i utenriksminister Kohts navn ble sendt falske telegrammer til en rekke militære sjefer, blandt annet om at mobiliseringsordren var kalt tilbake. Sjefen for 1. divisjon, general Erichsen, fikk således et slikt telegram, men han — som de andre — gikk med rette ut fra at det forelå forfalskninger og tok ikke hensyn til slike ordrer. De resonnerte som så, at en militær ordre måtte komme fra Forsvarsdepartementet og ikke fra landets utenriksminister.

En særlig fantasifull historie ble satt ut i verden av en amerikansk korrespondent om hvordan Horten ble overgitt og om at minefeltene ved Oscarsborg skulle være gjort ubrukbare før tyskerne kom. I England ble denne beretningen gjengitt med stort utstyr i „Daily Telegraph", og den er senere trykt opp etter dette bladet av lord Strabolgi i hans bok „Narvik og etter" som et autentisk historisk dokument.

„Den 9. april kl. 1.30 — tre og en halv time før ultimatumet fra Berlin ble overrakt den norske utenriksminister dr. Koht — mottok kommandanten for de norske krigsskipene på Horten et iltelegram, som var undertegnet av Koht, og som ble godtatt som sendt av regjeringen gjennem utenriksdepartementet (het det i historien). Telegrammet ga ordre til de norske skipene om ikke å ta kampen opp mot de tyske krigsskip som var under innseiling i fjorden og øyeblikkelig sende mannskapene i land uten våpen. Uten å undersøke nærmere hvor ordren kom fra sendte kommandanten alle sine mann i land, men undtagelse av fyrbøterne og messefolkene. Imidlertid hadde man ikke regnet med mineleggeren „Olav Trygvasson", som uventet var kommet inn til Horten for reperasjon aftenen før. Forræderne i Oslo kjente derfor ikke til at den lå der. Dette var derfor det eneste norske skip som ikke mottok ordren og som derfor var i kampdygtig stand".

Kjensgjerningene taler imidlertid et ganske annet språk. Om aftenen mandag den 8. april lå 3 skip i Horten, alle i kampdygtig stand. Det var „Olav Trygvasson", som hadde vært under reperasjon i noen tid, men nå var færdig, samt mine feierne „Otra" og „Rauma". Klokken 23.00 fikk man den første rapporten om at fremmede krigsskip var kommet inn i Oslofjorden og at Bolærne og Rauer var i kamp. Alle de tre skipene fikk da ordre om å gjøre klar til kamp. Stabsjefen på Horten gikk selv ut i fjorden med „Otra" for å rekognosere. De to andre ble tilbake for å forsvare havnen. Litt før klokken 5 i grålysningen kom to tyske motortorpedobåter inn Vealäsgapet. Etter at et par varselskudd var avfyrt uten virkning ga „Olav Trygvasson", som bar blitt forhalt til en bøye på havnen ill på den ene motortorpedobåten som var iferd med å landsette tropper ved Sølvkronebryggen. Det tyske fartøy sank øyeblikkelig, men det lykkedes de fleste troppene å komme iland. „Rauma" åpnet ill på den andre tyskeren, som gjorde landgang ved Reverompa. Også den ble skutt isenk, men også fra den lykkedes det de fleste troppene å komme på land. Under kampen hadde „Rauma" fått adskillig skade. Sjefen, vernepliktig løytnant Winsnes, ble drept og tre mann hårdt såret. „Olav Trygvasson" var derimot bare mindre skadet og

(*Forts. på side 4.*)

Norsk Tidend

Utgitt av utenriksdepartementets pressekontor.

Kommer ut i London hver tirsdag og fredag.

Redaksjon og ekspedisjon:
Norway House, Cockspur Street, London, S.W.1.

Telefon: Whitehall 6666.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

London, 30. august.

(V) Etter tyskernes brutale overfall på Norge har vårt folk måttet gjennemgå mange skuffelser, mange lidelser. Vår hær og marine gjorde, tiltross for sin uforberedthet, heltemodig motstand fra det øyeblikk overfallsmennene trengte sig inn over sjøgrensen vår ute ved Færder. Flåten kjempet mot overmakten til siste skip og tilføyet fienden store tap. Troppene våre sloss tappert og modig på mange frontavsnitt og viste en ypperlig vilje til å forsvare landet. Men overmakten var for stor. Flåten ble nedkjempet. Tropperne våre måtte opgi stillinger og terreng og trekke seg tilbake. De måtte se på at vergeløse bygder og byer ble bombet og brendt av en hensynsløs fiende, som ikke kjente noen medlidenhet. Og så kom det smerteligste av alt: etter to måneders store opofrelser og tapperhet måtte den siste rest av landet, som ennu var under norsk styre, opgis. Vi skal ikke drøfte om dette kunne ha vært unngått eller ikke, om felttoget i Norge kunne ha ført til et annet resultat, hvis innsatsen hadde vært større fra først av. Her er det nokk å si, at som stillingen på de andre krigsskueplasser i Europa var blitt i slutten av mai var opgivelsen av Nord-Norge en uundgåelig nødvendighet.

Den 7. juni forlot Kongen, Kronprinsen og regjeringen landet. Enhver kan forstå, med hvilke 7. juni følelser de bordet den engelske man-of-war på denne skjebnetunge dag. Et mildt vemodig vårregn dryppet symbolsk som blanke tårer fra bladene på de nyutsprungne bjerketrær i Tromsøsundet og øynene duggedes på mere enn en av dem som den kvell på uviss tid måtte si folket og landet farvel.

Men denne begivenhet er ikke bare sørgelig. Som stillingen var blitt, militært og politisk, var det en gudslykke, at de lovlige statsmakter, Kongen og regjeringen, fikk reddet seg ut av landet. Det gikk nemlig inn som et meget viktig ledd i tyskernes erobringsplaner for Norge, straks å bemektige seg Kongen og regjeringen. Da det ikke lykkedes som planlagt å fange dem i Oslo, forsøkte de og myrde dem fra luften i Elverum og Nybergsund. Siden bombet de andre steder, hvor de trodde at Kongen og regjeringen opholdt seg.

Norge ville ha kommet i en overmåte vanskelig, for ikke å si håpløs stilling, hvis det hadde lyktes tyskerne å få Kongen og regjeringen i sin makt.

Der er noen hjemme, som under påvirkning av tysk propaganda sier, at Kongen og regjeringen nu ville ha kunnet bidra til å lette folkets lidelser, hvis de var blitt i landet. Det er en tom og tankeløs innbildning. En behøver bare å vise til andre stater hvor regjeringene etter å ha blitt overfalt har innordnet seg under det tyske styre. Hitler er ikke den mann som tar hensyn till regjeringen i et land, som han har fått makten over.

Kongen, Kronprinsen og regjeringens medlemmer var gjentagne ganger gjenstand for personlig flyangrep. Som en tilfangetagen tysk soldats dagbok viser, var disse angrep gjort med kynisk, bevisst overlegg. Men de forfulgte bevaret sin ro og sin fattning. Med beslutsomhet og viljestyrke holdt de fast ved den oppgave som de med tilslutning av et enstemmig storting hadde satt seg: å fortsette kampen for landets frihet og selvstendighet, sammen med vore allierte, til seiren er vunnet.

Et stort og viktig resultat av Kongens og regjeringens beslutning er allerede opnådd. Vår handelsflåte, Norges banks gullbeholdning, statens tilgodehavender og andre verdier i neutrale og allierte land er reddet fra å falle i nazistenes hender. Det er faktorer av veldig betydning både for krigsførselen og for gjenreisningsarbeidet i det frie Norge, når det en gang skal begynne.

Håpet og tilliden gror sterkere for hver dag i våre hjerter. Det norske folk vil være Kongen og regjeringen dyppt takknemlig fordi de ikke vek, da det gjalt som verst, men valgte den vei som fører til seier og oppreisning.

Fra statsråd i London

Fredag den 23. august, holdtes statsråd hos Kongen i London.

Den norske generalkonsul i Quito, Håkon Bryhn, utnevntes til minister i spesiell misjon for å representere Norge ved innsettelsen av den nye president i Ecuador den 1. september.

Den norske generalkonsul i Reykjavik, Henry Bay, utnevntes til midlertidig chargé d'affaires hos den islandske regjering.

Gjenerobringen av Narvik

blev utført av to bataljoner av den franske fremmedlegion og 2nen bataljon av Nord-Hålogaland infanteriregiment nr. 15. Angrepet ble støttet av norsk og fransk artilleri og britiske krigsskip. Angrepet ble ledet av chefen for 1. franske alpejegergruppe, general Bethouart. I brev mottat 21.ds. ved den norske overkommando har general Bethouart underrettet om at følgende befal og soldater av II/I.R.15 er foreslått til det franske krigskors:

Bataljonsjefen, major Hylmo.

Kaptein Hanekamhaug.

Løitnanter: Hærland; Angell; Mykkelbost; Eidissen; Nilsen; Røe; Reppen; Steiro; Magelsen.

Sersjanter: Blomsøy; Hermansen, Ansgar; Hermansen, Arthur; Stave; Bårdvik; Larsen; Johansen, G.; Evjenth; Ellingsen; Hårseide.

Korporaler: Isaksen, Ingvald; Mensen, Waldemar; Hansen, Roald; Pettersen, Arne.

Soldater: Jensen, Ottar; Johansen, Anton; Reinholdtsen, Arne; Aasnes, Arne; Berg, Kåre; Magnussen, Ole; Pettersen, Asmund; Johnsen, Bjarne; Amundsen, Agder; Haugen, Hans.

Britiske marinefly angrep den 20. aug. to fiendtlige transportskip på ca. 3000 tonn i Haugesund. Det blev observert to fulltreffere på det ene skib. Andre britiske fly bombet en oljetank nord for Haugesund.

KRIGEN

Av dr. Arne Ording

Tysklands angrep på Norge ble et vennepunkt i den annen verdenskrig. Det var overgangen fra stillingskrig til lynkrig og i løpet av 2½ måned erobret Hitler Danmark, Norge, Nederland, Belgia og Frankrike. Den franske stat som var Europas eldste stormakt og bærer av en stor tradisjon, falt sammen etter noen ukers kamp og gikk under i moralsk og politisk oppløsning. Hitler kunne vinne disse seire fordi han forstod å utnytte de indre motsetninger hos sine fiender, og fordi han hadde en mekanisert hær og et mektig flyvevåpen som var preget av en hensynsløs offensiv ånd. Han var herre over det europeiske fastland vest for den russiske grense, og den tyske propaganda talte om en ny orden i Europa. Det europeiske fastland skulle stå under Tysklands økonomiske og politiske ledelse. De erobrede land skulle levere råstoffer til Tysklands industri og levnetsmidler til dets bybefolkning. Politisk skulle de ha en større eller mindre grad av lokalt selvstyre, men stå under Tysklands „beskyttelse". Men før denne plan kunne settes ut i livet, måtte den siste motstander, Storbritannia, slåes ned. Hitler var herre over Nordsjøen og Atlanterhavskysten til Den biskaiske bukt og han hadde kontrollen over praktisk talt hele industrien på det europeiske fastland, bortsett fra Sovjet-Samveldet. Den tysktalende befolkning i Europa er like stor som den hvite befolkning i hele det britiske verdensriket. Det tyske statsapparat er behersket av *en* vilje, og det er bygget opp med tanken på Krig. Hitler mente at de indre motsetninger var like store i Storbritannia som i Frankrike. Han regnet med å true det britiske herredømme på havet ved hjelp av den italienske og den franske flåten. Den tyske propagandaen fortalte at invasjonen stod umiddelbart for døren.

De første uker etter sammenbruddet i Frankrike var avgjørende. De militære nederlag på fastlandet førte ikke til selvopgivelse i Storbritannia. De gamle ledere ble skjøvet tilside og det ble dannet en ny regjering som representerte hele folkets forsvarsvilje. Winston Churchill virket som legemliggjørelsen av nasjonens kraft og storhet. Ernest Bevin og Herbert Morrison representerte de store massers vilje til å forsvare friheten og sine sociale rettigheter Hitler hadde tapt „nervekrigen" mot Storbritannia.

Tyskland kan slå Storbritannia enten ved et direkte angrep, en invasjon, eller ved å gjennemføre en blokade som stanser tilførslene. Blokaden er ihvert tilfelle en langsiktig historie og den nazistiske krigføring har vært instillet på å vinne seir innen utgangen av 1940. Det første skritt til en erobring av Storbritannia måtte være et tysk herredømme i luften. Storbritannias flyvåben, dets kystforsvar krigsindustri og kommunikasjoner måtte tilføyes så stor skade at forsvarsevnen ble brutt. Men de første store luftangrep ble slått tilbake. Mellem Hitler og seiren stod noen tusen unge britiske flyvere, og for første gang støtte de tyske bombefly på en overlegen motstander. Det er sannsynlig, at tyskerne forbereder seg på nye og større masseangrep. Men Storbritannia har vunnet tid. Flåtens herredømme på havet er sikret etter at den franske flåten er uskadeliggjort. Flyvåpnet har stått sin prøve og hæren som var det svakeste punkt blir sterkere for hver dag som går. Storbritannia var ikke forberedt på å utruste en massehær og ekspedisjonskorpset tapte alt sit utstyr i Flandern. Nå er det imidlertid 2 millioner mann under våpen i Storbritannia. Man må regne med at Hittler vil forsøke å slå det britiske verdensriket i stykker med å angripe dets forbindelseslinjer. Et fremstøt mot sydøst mot Tyrkia og den persiske bukt vil antagelig støte på motstand fra Sovjet-Samveldet. Derimot må man regne med et italiensk framstøt mot Egypt og med et tysk-spansk mot Gibraltar. Slike framstøt kan vanskelig føre til store resultater sålenge den britiske flåten beholder herredømme i Middelhavet og de kan ikke i noe tilfelle bli avgjørende for utfallet av krigen.

Krigen vinnes ikke ved forsvar, men ved anngrep. Den første forutsetning for Storbritannias seier er overlegenhet i luften. Churchill erklærte i sin siste tale at Storbritannia må ha en større produksjon av fly enn Tyskland Leveransene fra de Forente Stater har ennu ikke spilt noen avgjørende rolle, men målet er at staten skal levere 3000 fly pr. måned. De vil ta lang tid før man kommer så langt, men man har ret til å regne med at den amerikanske støtte vil bli av vesentlig betydning fra begynnelsen av neste år. Krigen avgjøres imidlertd ikke av et enkelt våpen, men av partenes samlede moralske og materielle styrke. Samarbeidet mellem Storbritannia og de Forente Stater, verdens største industristat, er nøklen til seiren. De Forente Stater ønsker ikke å bli direkte blannet inn i krigen, men det er grunn til å håpe at utviklingen vil føre til et stadig nærmere samarbeid mellem Statene og det britiske verdensriket. Det er ikke noe reelt grunnlag for et tysk verdensherredømme. De 100 millioner undertrykte på de teuropeiske fastland føler alt nu det tyske herredømme som et økonomisk og politisk tyranni og denne følelse vil bli stadig sterkere. Den vil bli en aktiv revolusjoner kraft den dag disse 100 millioner forstår at nazismen ikke er uovervinnelig og at Storbritannia ikke bare kjemper for sin egen sikkerhet men for „frihet og brød" for alle Europas folk.

Sang til den norske legion

Det var hjem *vi sjøfolkskulle,*
hver gang vi dro ut på reis,
det vil våre kjære huske,
om vi heftes underveis.
Når vi kommer inn fra havet
har vi gaver med til dem.
Denne gangen skal vi bringe
frihet hjem.

De som sloss i fjell og fjorder
for vårt liv som fri nasjon,
seilte med sin drøm om hjemferd
til vår norske legion.
Og nå drar vi mot et Norge
som er fritt for tyranni.
Om så reisen gikk rundt jorden —
hjem skal vi.

Vi er vant til høye himler,
stjerner sees fra et dekk.
Med en storm skal vi slå følge
for å sope pesten vekk.
Våre barn skal være frie,
som vi selv er frie menn.
Luften over Norge skal bli
ren igjen!

NORDAHL GRIEG.

Av krigens dagbok

9. april: Tyskland angriper Norge og Danmark.
14. april: De fiste britiske tropper blir landsatt i Norge.
30. april—1. mai: De britiske og franske tropper rømmer Syd-Norge.
10. mai: Tyskland angriper Nederland og Belgia.
11. mai: Churchill danner regjering.
14. mai: Nederlands hær innstiller kampen.
14. mai: Tysk gjennembrudd ved Sedan.
28 mai: Kong Leopold overgir sig.
31. mai.—4 juni: Evakueringenf ra Dunkirk.
7. juni: Kong Håkon og den norske regjering forlater Norge. De allierte tropper trekkes tilbake fra Nord-Norge.
10. juni: De norske tropper innstiller kampen.
10. juni: Italia erklærer vestmaktene krig.
14. juni: Tyske tropper rykker inn i Paris.
17. juni: Pétain danner regjering.
21. juni: Tysk-fransk våpenstilstand.
27. juni: Russiske tropper rykker inn i Besarabia.
28. juni: Det republikanske parti nominerer W. Wilkie.
3. juli: Den britiske flåte uskadeliggjør den franske flåte i Oran.
17. juli: Storbritannia stenger efter overenskomst med Japan veien til Kina gjennem Burma for 3 måneder.
18. juli: Det demokratiske parti stiller Roosevelt til valg for tredje gang.
21. juli: Estland, Latvia og Lithauen beslutter sammen-slutning med Sovjet-Samveldet.
8-20 aug. Britisk seier i store luftkamper over Storbritannia.
19. aug. Britiske tropper rømmer britisk Somaliland.
19. aug. Forsvarsavtale mellem de Forente Stater og Kanada.

Matforsyningen i Norge

London, 26 August 1940. (N.T.B.)

Tysk telegrambyrå offentliggjor et telegram fra Oslo hvorr det heter at den norske „forsyningsminister" efter å ha gjennemgått beholdningene for de mest betydningsfulle matvarer og kreaturfor skal ha uttalt at de nuværende forsyninger i Norge må betraktes som fullstendig sikre og tilfretsstillende. Fettforsyningen i landet er dekket for en tid av to år og potetavlingen viser et overskudd. Det er blitt slaktet ferre dyr siden den tyske okkupasjon enn under det tilsvarende tidsrum ifjor. For å skjøte på kreaturforet som for en stor del blev importert fra utlandet får kreaturene nu en blanding av poteter og en veske trukket ut av tang. Fiskeriindustrien som spiller en betydningsfull rolle i folkets matforsyning vil bli betydelig utvidet og det er blitt reservert bensin og olje til dette formål, tilføies det i telegrammet.

Det tyske overfallet

(*Forts. fra side 2.*)

bare ett par mann lettere såret. Litt senere forsøkte en mindre tysk jager „Albatros" å forsere seg inn på havnen, men den ble senket av „Olav Trygvasson" som med sine kanoner også skadet den store tyske krysseren „Emden" så sterkt at den ennu seks uker senere lå ubrukbar ved Amerikalinjens kai i Oslo.

„Olav Tryggvasson" var ennå i kamp da dagbrekkningen kom og den ble avblåst fra land. Stillingen var da at tyske kryssere lå utenfor havnen med sine kanoner rettet mot byen, mens de første tyske bombefly sirklet over hustakene; tyske tropper vår allerede i utkantene. Med en ubeskyttet sivilbefolkning på 12,000 mennesker i byen hadde Horten intet annet valg enn å overgi sig.

Rauer ble tatt av tyske landgangstropper om formiddagen den 9. april, men Bolærne holdt seg ennå noen dager under stadige og heftige tyske bombeangrep fra luften.

Det fortelles at Bolærne skjøt i senk en tysk u-båt natten til 9. Tyskerne som tok Rauer gikk iland fra 4 tyske minesveipere. De må ha vært svært godt lokalkjent på øya.

Den første som kom i kontakt med de tyske angriperne var en fremskutt bevåktningsbåt i ytre Oslofjorden, hvalbåten „Pol III". Sjefen — vernepliktig kaptein Welding Olsen — gikk straks til angrep med sin ene kanon, men ble møtt av en ødeleggende ill. „Pol III" fikk sin kanon smadret og sjefen begge benene skutt av. En del av mannskapet ble tatt opp av tyskerne, mens Welding Olsen rullet seg overbord og gikk tilbunns. Undervannsbåten „A 2" gikk også til angrep, men den fikk utsiktstårnet ødelagt av dypvannsbomber; den ble tvunget til overflaten og måtte overgi sig.

Disse sammenstøt i yttre Oslofjorden var imidlertid bare opptakten til det store sjødramaet som ble utspillt da hovedstyrken av den tyske angrepsflåten forsøkte å forsere Oscarsborg og Drøbaksunnet. Oscarsborg åpnet først ill på omlag 1400 meter. En stor tysk krysser, som man går ut fra var „Blücher" ble rammet av den første salven og stukket i brann. Den fortsatte å beskyte festningen for å beskytte de andre skipene som fortsatte med Oscarsborg — inntil den sank. Tyskerne selv medga straks at „Blücher" var senket under angrepet på Norge. Det neste skip som ble rammet av Oscarsborgs kanoner var det 25,000 tonn store slagskipet „Gneisenau", det kunne dog fortsette inn forbi festningen hvor det imidlertid ble innhentet av en torpedo fra festningens torpedobatteri — og begynte å synke. Sjefen forsøkte å sette det på land, men det gikk rundt og tilbunns med propellene ennå i sving. Med „Gneisenau" gikk tilbunns mange medlemmer av den høyere administrasjonsstab underveis til Oslo og mange Gestapoavdelinger. Overflaten av Oslofjorden innenfor Oscarsborg sto i oljeflammer mange timer etterpå, og den innere delen av Oslofjorden var fyllt med tyske lik i dagevis. Ialt 1600 tyskere opgis falt ved angrepet på Oscarsborg. De andre skipene opga angrepet og satte kursen ut fjorden igjen. Noen av dem landsatte senere tropper ved Jeløy. Oscarsborg ble tvunget til å overgi seg efter voldsomme luftangrep.

Oslo ble ikke tatt fra sjøen, men fra luften. De første tyske troppene som marsjerte inn i Oslo var blitt landsatt av store transportfly på Fornebu. En liten norsk luftvernavdeling der ble hurtig tilintetgjort, og forsterkninger av gardesoldater som ble sendt til unnsetning ble slått med alvorlige tap. Den militære flyplassen på Kjeller nord for Oslo ble bombardert uten nølen, men dens lille garnisonen skal ha kjempet til siste mann. De fleste av flyene her, omlag 20, lykkedes det dog å bringe i sikkerhet. En rekke amerikanske Curtis-fly, som netop var blitt mottat, og ennå ikke var helt montert, falt dog i tyskernes hender.

Samtidig kretset bombefly over byen. Bare en eller to bomber ble dog sluppet ned denne første dagen. En falt på plassen foran Akershus og en oppe ved Riis. Men det ble skutt fra flyene med maskingeværer i mange av gatene. Mange Osloborgere måtte på sin vei til kontorene hin tirsdag morgen søke ilsomt ly for de tyske maskingeværsalver. Onsdag spredtes rykter om at Oslo ville bli bombet av britiske krigsskip som skulle være på vei inn fjorden. Disse rykter skapte adskillig panikk, da befolkningen ville flykte fra byen. Det kom også noen bomber i løpet av dagen, men de var tyske og de fleste av dem falt i utkantene eller utenfor byen. Fra munn til munn gikk meldingen om at det var utstedt ordre at hele byen skulle være rømmet innen en bestemt tid, men dette synes å ha vært en misforståelse av en ordre om å rømme havneområdet. I Oslo fortaltes etterpå at panikken var satt i sene av tyskerne for å rydde gatene mot sjøen for uvedkommende mens alle ofrene fra „Gneisenau" ble bragt i land.

Den første virkning av den tyske blitz-invasjonen synes å ha vært en slags lammelse — det hele kom så overraskende og overveldende at man likesom ikke begrep — det som var skjedd. Den samme upålidelige amerikanske korrespondenten som jeg har sitert tidligere fortalte verden at Osloborgerne hadde hilst de tyske overfallsmennene med velkomstsmil. Kanske noen har smilt da de første tyskerne under full musik marsjerte gjennem Bygdø Allé, ned Drammensveien og Karl Johan, men en nordmann som hadde sett noen av disse smilene sa, at hvad de egentlig betydde var dette: vent bare, om noen dager kommer engelskmennene, og så blir det en annen dans!

Den neste følelsen da nye tyske forsterkninger stadig strømmet inn i Oslo, synes å ha vært en blanning av raseri og fortvilelse. Den tredje dagen begyndte befolkningen for alvor å våkne til handling — og utfarten fra Oslo begynte. Til fods, på ski, til vogns.

Krigen på Norges jord var begynt.

Tysk aksjon mot østgrønnland?

(N.T.B.)

Fra Stockholm telegraferes til Reuter at skjønt det er lite eller intet å høre fra Grønnland, venter en i Stockholm at Tyskerne vil foreta en eller annen aksjon mot Grønnlands østkyst i løpet av den korte tid da det er mulig å komme inn der. De få steder hvor det bor folk på Øst-Grønnland er nyttige på grunn av værmeldingene som er umåtelig verdifulle for varslingene av været i Nordsjøen og som hjelp for operasjonene i luften mellem Storbritannia og kontinentet. Det antæs at de trådløse værvarslingsstasjoner for øieblikket står i forbindelse med Tromsø men at det kan være tvilsom deres nøiagtighet. Det er den almindelig oppfatning at det er derfor også en formodning om at kanadierne holder stillinger på Grønland. Efter september måned vil isforholdene gjøre det umulig å nærme sig Grønnland fra sjøen mens hyttene i de små køloniene er helt nedsnedd og usynlige fra luften, heter det i telegrammet.

Den tyske kringkaster meddelte den 24. august at den tyske overkommando efter opdrag av det tyske forbund for pietetsfull omsorg med krigsgraver, har sørget for en verdig begravelse av alle fallne i Norge. I nærheten av Oslo er det anlagt en æreskirkegård som har en særdeles vakker beliggenhet, blev det tilføiet.

Kronprins Olavs appell til sjømenne

H.K.H. Kronprins Olav talte lørdag 10. august til de norske sjøfolk, først over det amerikanske Mutual Kringkastingssystem, og like etter i den norske Kringkasting fra London.

Med Kronprinsens tillatelse gjengir vi talen in extenso:

„Det er *en* del av det norske folk, som vårt fedreland nettopp nå har en særlig grunn til å minnes, — og til å takke — og det er *Den norske Sjømannsstand*.

Den norske sjømann har altid vært Norges ansikt utad. Slik var det i fredstider, og idag — i krigens tid — er han meget mer enn *det*, — han er i høyere grad enn noen annen *den*, som bærer dagens byrde og hete for Norge.

Krigens krav er mange og store, men det *største* er *det* å sette livet inn, og når det gjaldt å leve og dø etter valgsproget „Alt for Norge" har våre sjømenn hittil *aldrig* sviktet.

Etter at landet vårt er hærtatt er situasjonen også for sjøfolkene blitt anderledes og vanskeligere enn den var i krigens første tid. Norge var da ennå et *fritt* land, som levet i fred, men det var avhengig av forsyninger over havet, noe som på grunn av den „moderne" krigsførsel allerede den gang medførte store tap for handelsflåten, både hvad skipsbesetningene og materiell angår.

Ved besettelsen av Norge har det lykkes vår motstander å gjøre det norske folk dypt ulykkelig. Det er mulig at våre fiender ikke selv *forstår* dette, *men vi vet det*. Og når vi videre kjenner til mangelen på livsfornødenheter, som besettelsen av vårt land har medført, er det lett forståelig, at det må føles dobbelt sårt og bittert for oss alle, at sjøfolkene våre ikke *direkte* kan komme våre landsmenn i Norge til hjelp. Men det er også *andre* veier å gå for å vinne tilbake det, vi tapte.

Vi må med alle de midler, som står til vår rådighet, medvirke til at det system, som nå søkes påtvunget vårt land, blir *feiet ut*, og det kan bare skje ved at vi støtter opp på den side, som hevder at også de *små* nasjoner har rett til å leve sitt eget liv.

Det norske folk vil *aldrig* kunne innordne seg under et system, som er det så uendelig fremmed og usympatisk. Får det derfor ikke friheten igjen, — får det ikke tilbake retten til selv å bestemme over sin skjebne, — kommer det aldrig mer til å bo lykkelige nordmenn i Norge.

For oss nordmenn er fedrelandet ikke først og fremst et samfundsmaskineri eller et politisk apparat, men det er selve *landet*, — med fjordene, fjellene og dalene. Og det er fremforalt *hjemmene* og våre kjære der, — det er *landet med de tusen hjem*, og vi mener at vi gjør rett, når vi bygger vårt samfund på hjemmet og på familien.

Jeg vet at våre sjøfolk og fangstfolk lengter hjem, — at de lengter etter sin familie, som mange av dem ikke har hørt noe fra på nå nesten et år. Ved av all kraft å gå inn for den oppgave, som nå påhviler våre sjømenn, bidrar de *selv* best til å gjøre ventetiden for gjensynet med de kjære derhjemme kortest mulig.

Det beror for en meget vesentlig del på den frie norske sjømannsstand om det skal lykkes å gjenskape et Norge, hvor nordmenn kan puste fritt.

Jeg vil derfor så innstendig som det er meg mulig be hver norsk sjømann, som ennå kan seile fritt under det norske flagg, — „hvor i verden han går om i syd om i vest" — huske på, at det i første rekke beror på *ham*, at vi skal oppleve den dag, da det igjen bor lykkelige mennesker i Norge, og at alle de mange, som nå er stengt ute fra det landet, som de lengter så sårt etter, atter kan samles med sine kjære i et fritt fedreland.

Vi må ikke glemme, at Norge fremdeles er i krig. Vår handelsflåte er vår største innsats i denne kriegen. Vi har nesten 1000 skip med en samlet besetning på 30,000 sjøfolk og hvalfangere. Det er denne flåten som er vårt kraftigste våpen i kampen for å vinne landet vårt tilbake. Vi vet, at den ikke vil svikte selv om det gjelder livet. Vi tjenner vårt land ved å seile på alle hav, men først og fremst tjener vi Norges sak ved å sørge for de forsyninger, som våre allierte trenger og som krigen krever.

Vi kjemper i denne krig ikke bare for oss selv, men også for våre allierte.

Norske sjømenn på alle hav, i alle havner, i alle land: Gjør *ditt* til, at målet kan nåes. Gå til ditt virke, og du kan gjøre det i trygg forvissning om, at det norske folks evige takk vil bli din belønning."

H.K.H. KRONPRINS OLAV

Norsk Tidend

Blandt norske i London har en i det siste overveid spørsmålet om å utgi en norsk avis. Det er utvilsomt at behovet for et norsk presseorgan her nå er meget stort. Våre landsmenn ikke bare i London, men i hele Storbritannia hungrer daglig etter nyheter om og fra Norge. Pressen hjemme er kneblet og ensrettet. Bortsett fra det kan den ikke komme utenfor landets grenser og kan heller ikke av den grunn tjene som etterretningsorgan for norske i utlandet.

Uttgivelse av nyhetsaviser pleier ikke å høre til de oppgaver som staten skal ta sig av. Her i London har det tidligere vært gjort innledende skritt til utgivelse av en engelsk utgave av et av de ledende Oslo blade. Men under de nåværende forhold kunne ikke saken løses på den måte. Spørsmålet om utgivelse av en norsk avis i London måtte derfor tas opp av regjeringen på et helt nytt og selvstendig grunnlag og det har ført til, at utenriksdepartementets pressekontor er blitt bemyndiget til å utgi Norsk Tidend, som inntilvidere vil utkomme to gange i uken.

Den norske avisa i London vil få til oppgave å tjene som etterretningsorgan for alle norske i de forenede kongeriker og som et bindeledd mellem dem. Den vil videre ha som sin serlige oppgave å gi pålitelige opplysninger og riktige veiledninger om det arbeide som Kongen og regjeringen utfører for Norges sak i denne vanskelige tid. Norsk Tidend skal være et organ for det frie Norge og alt som det kjemper for.

Den norske avisa vil søke å komme i kontakt med alle norske institusjoner, foreninger og tillidsmenn som arbeider her. Vi håper at de alle vil gjøre hvad de kan for å holde bladet underrettet om saker og begivenheter, som antas å være av interesse for våre landsmenn ute og hjemme.

Norsk Telegrambyrås ledelse er også i London. Likeså styret for Norsk Rikskringkasting. Der er etablert et intimt samarbeide mellem uttgiveren av Norsk Tidend, Kringkastingen og N.T.B. — et samarbeide som sikkert alle vil få nytte av.

Vi håper, at alle norske kvinner og menn, som arbeider og virker her, vil interessere seg for Norsk Tidend, serlig ved å holde bladet underrettet om det som skjer omkring dem.

Med dette ønsker vi leserne et hjertelig vel møtt.

Statsråd Lie

(*Forts. fra side 1.*)

og mannskap fra norske skip i U.S.A. og Canada.

På vår spørsmål om hvorledes stemningen blant de norske i Amerika er, svarte statsråden at den var udmerket. Kongens og Kronprinsens stilling er sterkere en noensinne. Alle både amerikanere og norske gleder seg til at Kronprinsesse Mårtha, arveprins Harald og prinsessene Ragnhild og Astrid skal komme til U.S.A. som president Roosevelts gjester.

Regjeringens politikk hadde almindelige tilslutning hos alle.

Tilslutt fortalte statsråd Lie at „Radiopressen", som siden 30. juni daglig har vært sendt fra Utenriksdepartementets Pressekontor i London til norske sjøfolk og norske i Amerika, ble mottatt hver dag og omfattes med meget stor interesse. Den blir spredt til sjømannshjem, klubber og konsulater i Amerika og Canada, og overalt er det bare ett ønske, og det er å få vite mest mulig om det arbeid som utføres av den norske Regjering og av norske offisielle institusjoner i England. Det gjelder derfor å skaffe at så omfattende *norsk* nyhetsstoff som mulig.

Printed in Great Britain for the Press Dept. of the Norwegian Foreign Office by Williams, Lea & Co., Ltd., Clifton House, Worship Street, E.C.2; published Tuesday and Friday at 21, Cockspur Street, London, S.W.1.